

Niks

MELD JE AAN VOOR ONZE NIEUWSBRIEF

Zo blijf je op de hoogte van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* en ontvang je leuke extra's, zoals prijsvragen, exclusieve aanbiedingen en leesfragmenten. Ook word je geïnformeerd over onze lezingen, signeersessies en over andere interessante bijeenkomsten die wij geregeld organiseren.

Aanmelden kan via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief

Koen Gubbels

Niks

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3541 9

© 2016 Koen Gubbels

Omslagontwerp Roald Triebels naar een idee van Koen Gubbels

Omslagillustraties © Elena Elisseeva / Shutterstock (man),

© Ffatserifade / Dreamstime (sok), © Eric Isselee / Shutterstock (mus)

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

‘Ik ben iets kwijt en ik wil het terug.’

*Ik ben niets
Ik zal nooit iets zijn
Ik kan ook niet iets willen zijn
Afgezien daarvan koester ik alle dromen van de wereld*

– Fernando Pessoa

*Keep your eyes on the sparrow
when the going gets narrow*

– Baretta's theme (Grusin/Ames)

Ik zit bij mijn vader op schoot. Zijn grote handen rusten op mijn middel. Zijn knieën hopsen op en neer, waardoor ik alle kanten op buitel. Ik schater. Voor me zit een man met een lang gezicht. Vol groeven en rimpels.

‘Dat joch van jou lacht als een meisje.’

Vaders knieën vallen stil.

‘Hij heeft gewoon plezier, pa.’

‘Als het maar een vent wordt, Teun. Niet zo’n troelala.’

De man wappert met zijn hand.

‘Tuurlijk wordt het geen troelala. Wat een onzin. Het wordt een vent. Hè, Nikkie, jij wordt een stoere vent van papa.’

Ik kijk naar buiten. Voor het raam zit een vogeltje. Het kijkt naar me. Dág vogel. Dan beginnen vaders knieën te bewegen.

Wild. Veel wilder dan net. Ik raak los en vlieg door de lucht.

Mijn vader staat op z’n kop. Hij vult mijn wereld. Ik zie hem helder, echt glashelder. Ik schater. Kijk naar me, papa. Ik ben een vogel.

I

Mijn hoofd bonkt als een slecht gevulde centrifuge. Ik heb 'm stevig geraakt gisteren. Ik open mijn ogen en sluit ze weer. Vlekken paars en groen. Wazig beeld van de demonen die ik onder de tafel dronk. Hun valse koppen. Hun stomme gekakel. Hoe ben ik in godsnaam in bed gekomen? Herinner ik me niets van. Hoe laat is het? Ik rol op mijn rug, druk een kussen tegen mijn buik en luister naar de geluiden van de ochtend. Vogels. Voetstappen. Optrekkende auto's. Getetter van een tv. Mijn tv? Staat dat kreng nou nog steeds aan?

Wat voor dag is het vandaag? Dinsdag? Dinsdag, ja. Als ik een dag moest zijn, zou dat niet dinsdag zijn. Rotdag. Er was iets vandaag. Komt er iemand langs? Moet ik ergens naartoe? Mm, laat ik mijn benen uit bed zwaaien. Kijk nou, die staken, wit, knokig, beaderd. Je wordt oud, Speelman.

Terwijl mijn linkervoet het tapijt raakt, zakt mijn rechtervoet weg in iets zompigs. Als ik omlaag kijk, zie ik een rest aardappelpuree en broccoli tussen mijn tenen omhoog stulpen: magnetronmaaltijd van gisteren. Shit. Ik schuif het plastic bakje opzij en veeg mijn voet af aan de vloer. Veeg in het tapijt. Broccoligroen. Ik wrijf in mijn ogen. Moe. Brande-derig. Te veel tv-gekeken. Moet nou eens afgelopen zijn. Trek een streep, Speelman. Waar is de afstandsbediening? Ah, de

wekker. Hier, klap op je kop. Hè? Half twaalf alweer? Ik zou er voor negenen uitgaan. Terug in het ritme komen. Het burgermansritme. Lukt me al maanden niet meer.

Ik laat mijn blik door de ruimte gaan. Ik woon in een glasbak. Jaja, een godverdomde glasbak. Overal flessen. Groene, bruine, witte. Soms twee lagen dik. Beschamend, ik weet het. Elke keer dat ik me hier druk over maak, zie ik maar één oplossing: mijn schaamte wegspoelen met nieuwe drank. Tussen dat glas staat een tot asbak gedegradeerde bridgetrofee – de enige bezigheid waarbij Rita en ik geen ruzie maakten. Naast de beker een kleeërhangar, met wasknijpers beplakt. Vaderdagcadeau van Sean ('voor de allerliefste papa'). Hoe lang is dat niet geleden? Ik mis die knakker. Ik mis hem als water, als brood.

Tegen de wand staan verhuisdozen. Onuitgepakt. Op een van de dozen ligt het cadeautje van Victor en Hans, *Scheiden voor dummmies*. Nog geen letter in gelezen. Überhaupt in geen maanden wat gelezen. Ik haal amper het eind van een zin. Funest gebrek aan focus. Ik neem het boek op en staar naar de omslag. De omslag staart terug. Een landschap met een verlaten weg die zich gaandeweg in tweeën splitst, daarboven een dreigend wolkendek. Achter de wolken gloort licht. 'Kijk,' zei Victor toen hij me het boek gaf, 'in de verte gloort hoop.' Mijn oude maten waren me komen helpen met mijn verhuizing. Ze hadden een busje gehuurd en waren aan komen scheuren als pubers. God weet waar ze de energie vandaan haalden.

'We gaan jou weer op poten krijgen, Nikkie-boy,' zeiden ze toen ze over de drempel stapten, 'laat dat afschuwelijke mens toch barsten.' 'Nou nou,' zei ik met een scheef lachje. Maar het kwam hard binnen. Wat weten zij nou van Rita? En van mij? Weten zij wel wie ik ben? Wie ik écht ben? Hoe moeizaam ik me laat kennen?

‘De enige reden waarom jij relaties aangaat, is om ze te kunnen verkloten,’ zei Rita bij ons afscheid. ‘Dat is je lot, Nik, je trieste lot.’ En weg was ze. De opmerking zoemde nog dagen om me heen, als een ziedend insect. Had ik haar veroverd om haar van me af te stoten? Ben ik een kind dat jengelt om een cadeau en het vervolgens in een hoek smijt?

Au. Het gebonk in mijn hoofd gaat over in een vlammen-de pijn. Die vaste gast die nooit laat weten dat-ie komt, maar altijd veel te luid aanwezig is. Heb ik nog para’s? Ibu’s? Een mix van die twee haalt het venijn eruit. Ik pak een punt van mijn dekbed en peuter de broccoli tussen mijn tenen vandaan.

Victor en Hans hebben IKEA-kasten voor me in elkaar gezet, vloekend op ‘deze samenzwering van imbussielen’, en laminaat gelegd, gordijnen bevestigd, spotjes aan muren geschroefd. Overall commentaar op, natuurlijk. Dat de wanden van karton waren, de plafonds van koek, dat de bedrading spaghetti was en dat ik eens moest ophouden ‘kleuter-gereedschap’ te kopen.

Ik genoot van hun hoekige warmte. ’s Avonds aten we nasi van de chinees, dronken bier uit blik en troefden elkaar af met melige moppen. Alsof we in dertig jaar geen spat waren opgeschoten. Na het tweede sixpack kwam het gesprek – onvermijdelijk – op onze exen. We huilden van het lachen over hoe de een nog erger was uitgekleeft dan de ander. Hans had het steeds over het echtscheidingsmonster, dat zijn tanden in je zet en pas loslaat als hij je ziel heeft.

Victor verloor zich in geraas en getier. ‘Laat die kutwijven toch barsten,’ schreeuwde hij militant. ‘Wie heeft ze nodig? Alleen losers!’ En toen liepen er ineens echte tranen over zijn wangen. Die grote vent die het altijd had over ‘emotionele aanstelleritis’ jankte als een kind om zijn stukgelopen huwelijk en zijn dochter die hij nooit meer zag. ‘Voel me even niet

zo tof, jongens, ik... [nieuwe huilbui].’ In een broederlijke omhelzing zaten we bij elkaar. Daarna herpakte hij zich, maakte Hans en mij uit voor mietjes en haalde nieuwe blikjes bij de chinees. Tegen drieën namen we afscheid. Waggend zag ik het tweetal de galerij afgaan. Sindsdien heb ik amper een mens meer gezien.

Shit, wat is het warm. Ik sta op en controleer de thermostaat. Maximaal? Ik duw het schuifje naar links en zet de balkon deur op een kier. Wind langs mijn bast. Fijn. Verkoeling voor een bedrukt gemoed. Ik schud koffie in het filter van mijn apparaat en druk op de knop. Tintelingen. Alsof het niet mijn eigen vinger is die drukt. Ik kijk naar de vinger. Een idioot lange nagel. Ik lijk wel een zwerver. Ik hou een schuin oog op de tv. Een realityshow. Probleemjongeren die hutten bouwen en daar lessen uit leren. Een van de tieners, een bleke jongen met sluijk haar en vlakke ogen, slaat op zijn duim. Hij gilt tegen een begeleider, smijt zijn hamer weg en rent kriskras door het bos, takken knakkend tot hij neerzigt tegen een boom. ‘Niemand fuckt met mij, begrepen? Niemand!’ schreeuwt hij. ‘Krijgt Wesley zijn demonen eronder?’ ronkt een commentaarstem. ‘We zien het zo, na de reclame.’

‘Sterkte, Wes,’ zeg ik en druk het toestel uit met mijn teen.

Stilte.

Koffie.

Kramp in mijn maag.

Telefoon.

‘Hé Nik,’ hoest een stem van kolengruis.

Shit.

Johannes Luif, mijn boekhouder. De laatste die ik wil spreken. Johannes kwebbelt te veel. En hij vat mijn hints nooit.

‘Johannes, wat kan ik voor je doen?’

‘Gaaf het weer een beetje?’

Dat ‘beetje’ ergert me. Niet een beetje, het ergert me mateloos.

‘Hoezo?’

‘Nou ja, na alle... pe-ri-ke-len,’ articuleert hij.

‘Pe-ri-ke-len?’ vraag ik.

Er valt een stilte.

‘Je scheiding,’ kucht Johannes.

‘Ah, mijn scheiding. Wat zal ik zeggen? Ik mag niet klagen.’

Hoezo niet? Ik klaag als ik wil.

‘Mooi mooi mooi,’ zegt hij, ‘en alles goed met de ex?’

Dé ex? Ook zoiets. Nee, geen idee. Jij?

‘Blijf het zonde vinden, hoor, sjonge. Gisteravond nog zegt Els tegen me: “Zó’n leuk stel, Nik en Rita. Zo zonde, zó ontzettend vreselijk zónde.”’

Die Els. Wat weet ze het toch weer prachtig te verwoorden.

‘En hoe is het met de stamhouder, de kleine Sean?’

Ten eerste is hij niet klein meer. Het is een boom, ‘de kleine Sean’. Ten tweede, geen idee. Al sla je me dood. Weet je wat, doe maar. Sla me maar dood.

‘Wonderlijk toch hè, hoe dingen lopen.’

O god, nu komen de tegeltjeswijsheden.

‘Van het concert des levens krijgt niemand een program, zeg ik altijd.’

Dit bedoel ik. Wij liggen elkaar niet.

‘Weet je wat wij eens moeten doen, Nik? Golfen. Goed voor het koppie.’

Is dat niet gevaarlijk, golf? Mensen houden daar handicaps aan over.

‘Weet je zeker dat het goed met je gaat? Je bent zo stil, man.’

Nee, het gaat voor geen meter, *mán*. Ik zuip, ik zonder me af, verwaarloos mijn werk. Voel me klote. Ik zoek nog een boekhouder trouwens. Een die zijn klep houdt. Weet jij iemand?

‘Wat kan ik voor je doen, Johannes?’ zeg ik.

‘Ik zou nog terugkomen op de jaarcijfers.’

‘Jaarcij... nú?’

‘We zouden telefonisch overleggen vanochtend. Elf uur, staat er in mijn agenda.’

Fuck, hij heeft gelijk.

‘Eh, ik... Heb je één seconde?’

Ik leg de telefoon neer en loop naar de eettafel waar een berg ongeopende post ligt. Brieven, folders, afschriften, aanmaningen, de oogst van maanden. Ik zoek een grote envelop. Bij elke graai kalft de berg af. Niets. Met ingehouden adem kijk ik naar al dat papier en ik voel een monumentale jeuk opkomen. Benzine en een lucifer, dat zou mijn leven overzichtelijk maken. Dan veeg ik de berg van tafel. De post schuift als een gletsjer over de vloer. Midden tussen de kiloknallers en aanmaningen een bruine envelop met opdruk: ADMINISTRATIEKANTOOR LUIF. Ik rits het ding open en haal de jaarrekening eruit. Zweetdruppels parelen op mijn slapen. Ik zet de balkondeur nog verder open en plof weer neer op de bedbank.

‘Kunnen we dit een beetje snel afhandelen? Ik krijg zo bezoek.’

Of moest ik nou ergens naartoe? Er was iets, iets anders dan Luif. Ik moest iets. Gedesoriënteerd blader ik door de winst- en verliesrekening. De cijfers dansen voor mijn ogen.

‘Er zijn wel wat dingen te bespreken, Nik.’

‘Geef me anders even de bottomline.’

‘De bottomline?’

‘Ja, de bottomline, je weet wel.’

Een suizende stilte.

‘Ik heb trouwens de indruk dat je veel thuis werkt de laatste tijd. Lukt dat een beetje?’

‘Soms moet je wat afstand nemen,’ zeg ik.

Ik ben in geen maanden op kantoor geweest. Mijn bedrijfsleider en secretaresse runnen Hydro Consult zonder mij. De laatste keer dat ze me belden was ik te dronken om op te nemen. Daar voelde ik me zo schuldig over dat ik dubbel inschonk die avond. Ik zeg dat het belangrijk is om te investeren in personeel. Johannes zegt dat het moeilijk is om goede mensen te vinden.

‘Je kent die Joodse verwensing toch?’ Hij kucht. ‘Anyway, de bottomline. Ik... hùrgh... Momentje, Nik.’ In de verte klinkt gehoest en gerochel. Zolang ik hem ken rookt hij vijftig Gauloises per dag. Zijn keel bevat meer asfalt dan de A2.

‘Sorry, tijd van het jaar,’ zegt hij. Hij moppert op de kou en de luchtvochtigheid. Steek er nog een op, denk ik vilein, en verdomd, geschraap van een aansteker en een lange, gulzige haal.

‘Luister, Nik, ik hoef jou als ervaren ondernemer natuurlijk niet te vertellen hoe je toko draait, dat weet je zelf het beste, maar ik zie toch wat... hùrgh... hoe zal ik het zeggen? Zorgwekkende ontwikkelingen. De markt voor waterkundig advies ligt op zijn gat. En je hebt die tegenvaller gehad met dat beleggingsfonds van Mac... hùrgh... kom, hoe heet-ie ook weer, Macduff?’

‘Madoff,’ zeg ik en ik denk aan de oplichter die mij in het verderf heeft gestort. Wiens naam ik niet kan noemen zonder opvliegers te krijgen. Ik voel me ongemakkelijk. Ik zit naakt op een kriebelige bank en mijn hoofd rammelt en piept als een flipperkast.

‘*Whatever*, die Macduff heeft een flink gat in je vermogen geslagen. Zeg maar gerust een ravijn.’

Ik wil dit niet horen, Johannes. Vertel me iets leuks, man, iets grappigs. Ineens giert er een koude windvlaag langs mijn lijf. Ik sluit de balkondeur, schenk nieuwe koffie in en neem een te grote teug. Au.

‘Ik zet je even op de speaker, Johannes.’

Ik vis mijn badjas van de vloer en trek die aan terwijl Johannes doordatelt over mijn vermogen. Over mijn pensioenopbouw, excedenten, sterftetafels. Begrippen die ik niet snap en ook niet wil snappen. Als ik ga zitten stoot ik mijn teen tegen een poot van de bank. Au, verdomme.

‘Alles oké?’ vraagt Johannes.

‘Ja,’ zeg ik terwijl ik een vuist bal naar het meubelstuk, ‘misschien kun je de hoofdlijnen even samenvatten.’

‘Waar was ik gebleven?’

‘Sterftetafels.’

God in de hemel, verlos mij van deze man.

‘Sterftetafels?’

‘Sterftetafels já,’ zeg ik. Ik hoor hem denken. Een lange, draderige kuch.

‘Enfin, je pensioen. Wat zal ik ervan zeggen...? Het is wat het is.’

Fijn, hebben we dat helder.

‘Maar wat me meer zorgen baart is je performance.’

‘Performance?’ Ik spreek het uit alsof ik een vlieg van mijn lippen tuf.

‘Blader eens naar pagina 17, als je wilt.’ *Kuch, splutter, hoest.*

Ik sla de betreffende pagina op.

‘Ik heb de cijfers over de afgelopen vijf jaar op een rijtje gezet.’

Glazig staar ik naar een grafiekje waarin een zwarte lijn gestaag omhooggaat, een gek hupje maakt en dan steil omlaag stort.

‘Waar kijk ik naar, Johannes?’

‘Je winst. Vóór belasting.’

‘Dit is mijn winst?’

‘Jùrgh,’ hoest Johannes. ‘Negatieve winst. Beter gezegd: ver... ùrgh... ver... ùrgh...’

Ik hou de hoorn bij mijn oor vandaan. Ik haat keelgeluiden. Soms loop ik weg van mensen.

‘De pijn... hùrgh... de p... ùrgh... zit ’m vooral in het laatste halfjaar. Vandaar dat ik even informeer naar dat werken vanuit huis. Hoe dat gaat. Begrijp jùrgh?’

Ineens voel ik een krankzinnige drang om te poepen. Het wordt licht in mijn hoofd. De kamer maakt slagzij.

‘Sorry, Johannes,’ zeg ik bedrukt. ‘Komt effe iets tussendoor. Bel me zo terug, oké?’

‘Hùrgh.’

Ik wankel naar het toilet. Niet in staat tot denken. Ik plof neer op de bril. Er bouwt zich zo’n druk op in mijn ingewanden dat ik mijn ogen voel uitpuilen. Ik pers en pers, maar er komt niets. Alsof ik ben dichtgenaaid. Koud zweet breekt me uit. Ik klamp me vast aan het wasbakje. Puffend, rillend, huiverend. Dan ontstaat er een aanzet, pijnlijk, alsof er een dennenappel naar buiten wil, maar allengs gesmeerder, tot ik vervuld word van een intens welbehagen. Ik hijg na, ellebogen op mijn knieën, dep mijn gezicht met het handdoekje en kijk achter me in de vlakspoeler. Opgerold in drie slagen ligt daar, zijn puntige snuit omhoog gericht, een slangachtig creatuur. Ik bekijk het vol ontzag. Het lijkt of het terugkijkt.

Uitgeput sta ik in het halletje, mijn badjas om me heen geslagen. Ik pak mijn telefoon van het kastje. Op hetzelfde moment komt er een gesprek binnen. ‘Anoniem’ zegt het schermpje. Sean? Laat het in godsnaam Sean zijn.

‘Speelman.’

...

‘Sean?’

Geen enkel geluid, zelfs geen ruis. Op zich niet ongewoon voor hem.

‘Sean?’

Het blijft stil.

Ik hang op.

Onmiddellijk gaat de telefoon weer. Weer anoniem.

‘Met Speelman. Halló? Hallo-hó.’

Ik schud de hoorn heen en weer alsof dat hem tot leven zal brengen.

‘Ben jij dat, Sean? Hoor je mij?’

...

Opnieuw hang ik op.

De derde keer dat ik opneem, klinkt er schrill gepiep. Als een ouderwets modem. Geërgerd wil ik de deur naar de woonkamer opengooien. Dan schiet mijn hand van de klink. Ik verstuik mijn pols. In een kwaai reflex trap ik naar voren. Tot mijn verbijstering schiet mijn been door de deur heen. Alsof ik door koek trap. Op hetzelfde moment gaat de deurbel. *Ri-ring*. Ik probeer mijn been uit de deur te trekken, maar het lukt niet. Een krans van splinters bijt zich weerhakend in mijn kuit. Ik draai me om en tuur door de vitrage. *Ri-ring*. Buiten staat een kleine mollige man van een jaar of veertig met een exotisch uiterlijk. Midden-Oosten, die kant uit. Naast hem, op een steekwagentje, de dozen shiraz die ik gisteren heb aangeklikt op wijnstunter.nl. Shit, dát was mijn afspraak voor dinsdag.

Ri-ring, ri-ring.

‘Jaja, momentje!’ roep ik.

Waar zijn mijn sleutels? Met elke beweging bijten de splinters dieper in mijn kuit. Au, verdomme. Ik beweeg de klink omlaag en hup op mijn vrije been naar voren, zodat